

مدل یابی تأثیر عوامل فردی، آموزشی و خارجی مؤثر بر بهزیستی روان‌شناختی در کودکان با نقش میانجی آموزش رسانه‌ای مهارت‌های زندگی

دانشجوی دکتری روانشناسی عمومی، واحد کرمانشاه، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمانشاه، ایران
استادیار، گروه روانشناسی، واحد کرمانشاه، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمانشاه، ایران
دانشیار، گروه روانشناسی، واحد کرمانشاه، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمانشاه، ایران
دانشیار، گروه روانشناسی، واحد کرمانشاه، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمانشاه، ایران

فاطمه حیدری مشهور ^{id}

سعیده سادات حسینی* ^{id}

کریم افشاری‌نیا ^{id}

مختار عارفی ^{id}

دریافت: ۱۴۰۱/۰۳/۲۷ | پذیرش: ۱۴۰۲/۰۶/۱۱ | ایمیل نویسنده مسئول: saeedeh_hosseini@iauaksh.ac.ir

فصلنامه علمی پژوهشی خانواده درمانی کاربردی

شاپا (الکترونیکی) ۲۴۳۰-۲۷۱۷
<http://Aftj.ir>

دوره ۴ | شماره ۳ پیاپی ۱۷ | ۲۴-۳
(مجموعه مقالات حوزه خانواده و فرزند)

نوع مقاله: پژوهشی

به این مقاله به شکل زیر استناد کنید:
درون متن:

(حیدری مشهور و همکاران، ۱۴۰۲)

در فهرست منابع:

حیدری مشهور، فاطمه، حسینی، سعیده سادات، افشاری‌نیا، کریم، و عارفی، مختار. (۱۴۰۲). مدل یابی تأثیر عوامل فردی، آموزشی و خارجی مؤثر بر بهزیستی روان‌شناختی در کودکان با نقش میانجی آموزش رسانه‌ای مهارت‌های زندگی. *خانواده درمانی کاربردی*. ۴(۳)، ۲۴-۳.

چکیده

هدف: پژوهش حاضر با هدف مدل‌یابی عوامل فردی، آموزشی و خارجی مؤثر بر بهزیستی روان‌شناختی در کودکان با نقش میانجی آموزش رسانه‌ای مهارت‌های زندگی انجام گرفت. **روش پژوهش:** این تحقیق به لحاظ هدف از نوع توصیفی و به لحاظ جمع‌آوری اطلاعات جزء مطالعات پیمایشی بحساب می‌آید. برای انجام تحقیق، در ادبیات کلیه عوامل مرتبط با موضوع بهزیستی روان‌شناختی در کودکان با تکیه بر مبانی نظری و ادبیات شناسایی شده و در ادامه، جهت اعتبارسنجی گویه‌ها بارهای عاملی گویه‌ها ارائه شد. جامعه آماری تحقیق خبرگان و کارشناسان حوزه روان‌شناسی بودند که به‌طور ویژه مطالعاتی در حوزه کودکان داشتند. برای انتخاب افراد شرکت‌کننده از روش نمونه‌گیری هدفمند و روش گلوله‌برفی استفاده شده و در نهایت ۲۰ نفر به عنوان نمونه آماری در نظر گرفته شدند. تحلیل داده‌ها نیز با استفاده از مدل ساختاری تفسیری انجام گرفت. **یافته‌ها:** یافته‌های تحقیق نشان داد که عوامل زمینه‌ساز بهزیستی در سه بُعد فردی، آموزشی و خارجی تقسیم می‌شوند که عواملی از قبیل هوش هیجانی، ویژگی‌های شخصیت، خودتنظیمی، مسئولیت‌پذیری، خودکارآمدی، تنظیم هیجان، حمایت اجتماعی ادراک شده، ذهن‌آگاهی، الگوهای ارتباطی، استرس و اضطراب اجتماعی برای بُعد فردی، آموزش مدیریت والدین، عملکرد تحصیلی، آموزش هوش مثبت، آموزش مهارت‌های زندگی و عملکرد خانواده برای بُعد آموزشی و در نهایت، ارتباط والد-فرزند، انسجام و انعطاف‌پذیری خانواده، وضعیت اجتماعی-اقتصادی، شبکه‌های اجتماعی، اشتغال والدین، اعتماد اینترنتی و بازی‌های رایانه‌ای به عنوان عوامل خارجی مؤثر بر بهزیستی روان‌شناختی کودکان در مدل مطرح شده‌اند. **نتیجه‌گیری:** بنابراین توصیه می‌شود که خانواده‌ها با افزایش حضور در محیط‌های اجتماعی و اعتماد کردن به کودکان خود، روحیه ابراز احساسات و تجربیات را در کودکان خود تقویت کنند، چرا که این مسئله باعث تقویت بهزیستی روان‌شناختی در کودکان می‌شود.

کلیدواژه‌ها: بهزیستی روان‌شناختی، عوامل فردی، عوامل آموزشی، عوامل خارجی، آموزش رسانه‌ای مهارت‌های زندگی

مقدمه

طی دهه‌های اخیر علاقه پژوهشگران به مطالعه فرآیندهای روان‌شناختی مرتبط با سلامت روان کودکان افزایش یافته است. شواهد تجربی گویای آن است که بسیاری از آسیب‌های روانی دوران بزرگسالی ریشه در سنین نخستین تحول داشته و حاصل ادامه یافتن الگوهای ارتباط خانوادگی و والدگری ناکارآمد می‌باشند. از این رو توجه فزاینده‌ای به پیشگیری و طراحی مداخلات مؤثر برای تخفیف اثرات ناشی از الگوهای فوق اختصاص یافته است (مش و بارکلی، ۲۰۰۶). پیشگیری عنصری ضروری برای تامین سلامت روان انسانهاست. دو مدل اصلی برنامه‌ی پیشگیرانه وجود دارد. در «مدل بیماری محور» پیشگیری، هدف، کاهش عوامل خطر و افزایش مقاومت فرد در برابر ابتلا به یک اختلال است. در حالی که در «مدل ارتقای سلامت روان» تمرکز اولیه، دستیابی به حد نهایی بهزیستی و سلامت روان است و برنامه‌های مداخلاتی که به افزایش عوامل محافظت‌کننده تاکید دارند، در این حوزه جای می‌گیرند (دوزویس، ۲۰۰۴).

جایگاه اصلی مدل ارتقای سلامت روان در رویکرد روانشناسی مثبت‌گرا است. در این رویکرد نیز ارتقای بهزیستی و سلامت مقدم بر رفع نشانه‌های اختلال است (سلیگمن، استین، پارک و پترسون، ۲۰۰۵). گروهی از پژوهشگران حوزه‌ی سلامت روانی با بهره‌گیری از مفاهیم روانشناسی مثبت‌گرا، رویکرد نظری و پژوهشی متفاوتی برای تبیین و مطالعه‌ی این مفهوم برگزیده‌اند. آنان سلامت روانی را معادل کارکرد مثبت روان‌شناختی، تلقی و آن را در قالب اصطلاح «بهزیستی روان‌شناختی» مفهوم‌سازی کرده‌اند. این گروه، نداشتن بیماری را برای احساس سلامت کافی نمی‌دانند، بلکه معتقدند که داشتن احساس رضایت از زندگی، تعامل کارآمد و مؤثر با جهان، انرژی و خلق مثبت، پیوند و رابطه‌ی مطلوب با جمع و اجتماع و پیشرفت مثبت، از مشخصه‌های فرد سالم است (رایان و دیسی، ۲۰۰۱؛ عباسیان و همکاران، ۲۰۱۵). همچنین بهزیستی روان‌شناختی با سطوح پایین افسردگی، اضطراب و بدکاری روان‌شناختی رابطه‌ی مستقیم دارد (آقابابایی و همکاران، ۲۰۱۴). بنابراین، بهزیستی روان‌شناختی از جمله مفاهیم مورد توجه در روانشناسی مثبت‌گرا بوده که به معنی عملکرد بهینه انسان است (فریش، ۲۰۰۲). ساگون و کارولی (۲۰۱۴) بهزیستی روان‌شناختی را عبارت از سلامت روان می‌دانند که فرد را به مقابله با فشارهای مختلف زندگی و تنظیم آن‌ها به یک روش قابل قبول توانمند می‌کند. ریف (۱۹۹۵) بهزیستی روان‌شناختی را وجود شرایط خوب و رضایتبخش همراه با سلامت، شادمانی و کامیابی و تلاش برای رسیدن به کمال و تحقق استعدادها و توانایی‌ها می‌داند. همچنین ریف شش مؤلفه را در بهزیستی روان‌شناختی مهم می‌داند که عبارتند از: پذیرش خود یعنی توانایی پذیرش و دیدن نقاط ضعف و قوت‌های خود، هدفمند بودن در زندگی که به فرد جهت و معنا می‌دهد، رشد شخصی که به معنی این است که فرد توانایی شکوفایی استعدادهای خود را دارد، برقراری ارتباط مثبت با دیگران و افراد مهم در زندگی، تسلط بر محیط یعنی توانایی تنظیم و مدیریت امور زندگی به ویژه در مسائل روزمره و استقلال که به معنی توانایی پیگیری نیازها و عمل کردن بر اساس اصول شخصی است، حتی اگر مخالف آداب و رسوم و نیازهای اجتماعی باشد.

کودکی دورانی بحرانی برای شکل‌گیری ساختار ذهنی افراد می‌باشد و اثرات آن در تمام جنبه‌های زندگی باقی خواهد ماند. پژوهشگران عوامل بسیاری را در شکل‌دهی این ساختار دخیل دانسته‌اند که یکی از آنها

بهبودی روان‌شناختی می‌باشد (عابد و همکاران، ۲۰۱۶). کودکانی که نمرات بالاتری در بهزیستی روان‌شناختی به دست می‌آورند، از تحول روان‌شناختی، هیجانی، خلاقانه، خردمندانه و معنوی مطلوبی برخوردار بوده و نسبت به گروه همسال در زمینه بازی، یادگیری متناسب با سن، روابط بین‌فردی رضایت‌بخش، استفاده کردن از تنهایی و لذت بردن از آن، آگاهی از نیازهای دیگران و همدلی با آنان، رویارویی با چالش‌ها و یادگیری از آن‌ها در سطح بالاتری قرار دارند (وستانیس، ۲۰۰۴). همچنین یونیسف^۱، بر خورداری از سلامت روان، امنیت، آموزش و اجتماعی شدن، احساس دوست‌داشتنی و ارزشمند بودن در خانواده و جامعه و شرکت کردن در تصمیم‌گیری‌های مرتبط با آنان را به عنوان نشانگرهای اولیه بهزیستی روان‌شناختی کودکان معرفی کرده است (مک‌آلی و رز، ۲۰۱۰).

در طی این سال‌ها، مطالعات بسیاری در خصوص عوامل زمینه‌ساز و مرتبط با بهزیستی روان‌شناختی در کودکان انجام گرفته‌اند. برای مثال، شعراف شاعر (۲۰۱۹) نشان داد بهزیستی روان‌شناختی با شادکامی، عواطف مثبت، عزت‌نفس و رضایت از زندگی ارتباط دارد. رضایت از زندگی لازمه یک زندگی مفید و رضایت‌بخش بوده و نگرش مثبت فرد به زندگی کنونی با تمام سختی‌ها و گرفتاری‌ها در کنار پیروزی‌ها و موفقیت‌ها است و به نتایج حاصل از مقایسه اهداف دست یافته با اهداف آرمانی اشاره دارد (رضاپور، پورباغبان و فتحی، ۱۳۹۲). هیوبنر و همکاران (۲۰۲۱) رضایت از زندگی در دانش‌آموزان را متغیری چندبعدی می‌دانند که شامل رضایت از خود، خانواده، دوستان، مدرسه و محیط و محل زندگی می‌شود. این پژوهشگران ارزیابی فرد از هر یک از این متغیرها را به عنوان شاخص رضایتمندی در نظر گرفته‌اند. مساله بهزیستی روان‌شناختی کودکان یکی از مسائل اساسی جوامع است زیرا سطوح پایین بهزیستی روان‌شناختی در کودکان باعث کاهش عملکرد مثبت تحصیلی، اجتماعی و عاطفی آنان می‌شود (عابد و همکاران، ۱۳۹۶). با توجه به اثرات پایدار دوران کودکی بر رشد شخصیتی افراد در آینده، حجم گسترده‌ای از پژوهش‌ها بر مطالعه بهزیستی روان‌شناختی در کودکان و بررسی ارتباط آن با سازه‌های روان‌شناختی درگیر در تحول آن‌ها اختصاص یافته است (ریونز-سیبر و همکاران، ۲۰۱۴؛ رحیمی‌نژاد و همکاران، ۲۰۱۶). شواهد روزافزون در حیطه جنبش روانشناسی مثبت‌گرا بر قابل دستکاری بودن بهزیستی روان‌شناختی و شادکامی تأکید ورزیده‌اند و پژوهش‌ها به طور کلی گویای آن است که ارتقای دو سازه مزبور در کودکان منجر به افزایش افکار و احساسات مثبت، امید، خوش‌بینی و هدفمندی می‌گردد (رومو-گنزالز و همکاران، ۲۰۱۶). از طرفی، مسئله آموزش مهارت‌های زندگی از جمله موضوعاتی که همواره جزء دغدغه‌های والدین به حساب می‌آید و یکی از مهم‌ترین جنبه‌های آن، استفاده از رسانه‌های مختلف به منظور ارتقاء سطح کیفی کودکان می‌باشد. برای آموزش مهارت‌های زندگی در برنامه‌های رادیویی و تلویزیونی روش‌های متفاوتی به کار گرفته می‌شود. یونیسف نیز هفت روش ایفای نقش در نمایش‌نامه؛ کار روی متن نمایش؛ توجه به ارزش‌ها؛ حل مسئله گروهی؛ نمایش ویدیویی؛ سخنرانی مهمان و بحث گروهی را از روش‌های مؤثر در این آموزش‌ها معرفی کرده است (کردنوقابی و شریفی، ۱۳۸۴) با این وجود، تاکنون مطالعه‌ای به بررسی عوامل زمینه‌ساز بهزیستی روان‌شناختی در کودکان با در نظر گرفتن نقش آموزش

1. UNICEF (United Nations International Children's Fund)

رسانه‌های مهارت‌های زندگی نپرداخته است که رساله حاضر در تلاش است تا با انجام این مطالعه، شکاف نظری موجود در این حوزه را پر نماید. بنابراین هدف از پژوهش حاضر رسیدن به پاسخ سؤال زیر است:

۱. آیا مدل عوامل فردی، آموزشی و خارجی مؤثر بر بهزیستی روان‌شناختی در کودکان با نقش میانجی آموزش رسانه‌های مهارت‌های زندگی از برآزش مناسبی برخوردار است؟

روش پژوهش

تحقیق حاضر به لحاظ هدف از نوع کاربردی بوده و از نظر چگونگی گردآوری داده‌ها جزء مطالعات توصیفی و پیمایشی به حساب می‌آید. جامعه آماری تحقیق حاضر در مرحله کیفی، ۲۰ نفر از خبرگان و کارشناسان حوزه روان‌شناسی که به‌طور ویژه مطالعاتی در حوزه کودکان داشته‌اند و در مرحله کمی نیز والدین کودکان ۶ الی ۱۰ ساله بودند که حجم نمونه نمونه در مرحله کمی مبتنی بر انحراف معیار پیاده سازی پیش‌آزمون بر روی ۳۰ نمونه، ۲۵۲ نفر به عنوان حجم نمونه تعیین گردید از سوی دیگر، در راستای محاسبه خطای احتمالی توزیع پرسشنامه با توجه به تعداد زیاد سوالات، ۱۰ درصد بیشتر از مقدار تعیین شده در بین افراد جامعه توزیع گردید و در نهایت تعداد ۲۶۴ پاسخ صحیح توسط محقق دریافت گردید که به حد کفایت پاسخگویی نیز رسید. برای نمونه‌گیری از خبرگان و کارشناسان در مرحله کیفی و توزیع نظرسنجی‌های مختلف از روش نمونه‌گیری هدفمند و روش گلوله‌برفی استفاده گردیده است و برای نمونه‌گیری در مرحله کمی از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای استفاده شده است که در مرحله اول، ناحیه‌های مختلف شهر کرمانشاه مشخص شده و از هر ناحیه، چند مدرسه به صورت تصادفی انتخاب می‌شود و با هماهنگی مسئولان مدارس و مراکز پیش‌دبستانی مذکور، محقق در مدارس و مراکز پیش‌دبستانی حضور پیدا کرده و از تعدادی اولیای دانش‌آموزان خواسته می‌شود تا در مطالعه شرکت نمایند. همچنین، چند معیار ورود مثل داشتن فرزند در سنین ۱۰-۶ سال، نداشتن بیماری‌های روحی و روانی والدین، نداشتن اختلافات شدید زناشویی در بین والدین، عدم مصرف مواد مخدر توسط والدین و نداشتن بیماری‌های روحی و جسمی در کودک در نظر گرفته شد تا افراد در شرایط کاملاً طبیعی در مطالعه شرکت کنند. در ادامه اعتبار گویه‌های پرسشنامه طراحی شده مبتنی بر ۳۷ عامل استخراجی نیز محاسبه و تایید شده است. همچنین ۳۷ فرضیه مبتنی بر تأثیر هر یک از این عوامل بر بهزیستی روان‌شناختی کودکان وجود دارد.

شیوه اجرا. برای نمونه‌گیری از خبرگان و کارشناسان در مرحله کیفی و توزیع نظرسنجی‌های مختلف از روش نمونه‌گیری هدفمند و روش گلوله‌برفی استفاده گردیده است و برای نمونه‌گیری در مرحله کمی از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای استفاده شده است که در مرحله اول، ناحیه‌های مختلف شهر کرمانشاه مشخص شده و از هر ناحیه، چند مدرسه به صورت تصادفی انتخاب می‌شود و با هماهنگی مسئولان مدارس و مراکز پیش‌دبستانی مذکور، محقق در مدارس و مراکز پیش‌دبستانی حضور پیدا کرده و از تعدادی اولیای دانش‌آموزان خواسته می‌شود تا در مطالعه شرکت نمایند. همچنین، چند معیار ورود مثل داشتن فرزند در سنین ۱۰-۶ سال، نداشتن بیماری‌های روحی و روانی والدین، نداشتن اختلافات شدید زناشویی در بین والدین، عدم مصرف مواد مخدر توسط والدین و نداشتن بیماری‌های روحی و

جسمی در کودک در نظر گرفته شد تا افراد در شرایط کاملاً طبیعی در مطالعه شرکت کنند. در ادامه اعتبار گویه‌های پرسشنامه طراحی شده مبتنی بر ۳۷ عامل استخراجی نیز محاسبه و تایید شده است. همچنین ۳۷ فرضیه مبتنی بر تأثیر هریک از این عوامل بر بهزیستی روان‌شناختی کودکان وجود دارد.

یافته‌ها

از لحاظ ویژگی‌های جمعیت شناختی در مراحل نمونه‌گیری همتاسازی نمونه آماری صورت گرفت. تجزیه و تحلیل توصیفی متغیرهای تحقیق در جدول زیر ارائه شده است:

جدول ۱. نتایج آمار توصیفی

متغیرهای تحقیق (عوامل مؤثر)	تعداد	میانگین	انحراف معیار	واریانس
هوش هیجانی	۲۶۴	۲.۹۸۴۱	.۷۱۶۴۹	.۵۱۳
تنظیم هیجان	۲۶۴	۳.۷۴۷۰	.۷۶۹۵۲	.۵۹۲
ذهن‌آگاهی	۲۶۴	۳.۷۱۵۰	.۷۵۶۱۲	.۵۷۲
ویژگی‌های شخصیت	۲۶۴	۳.۵۳۶۰	.۴۸۶۰۴	.۲۳۶
خودتنظیمی	۲۶۴	۲.۲۵۹۱	.۷۰۷۶۹	.۵۰۱
مسئولیت‌پذیری	۲۶۴	۲.۸۳۴۱	.۶۷۴۰۵	.۴۵۴
خودکارآمدی	۲۶۴	۳.۵۷۴۸	.۸۰۶۸۴	.۶۵۱
آموزش مدیریت والدین	۲۶۴	۳.۵۲۹۴	.۶۸۷۲۳	.۴۷۲
اعتیاد اینترنتی	۲۶۴	۳.۳۰۰۲	.۷۷۲۶۹	.۵۹۷
بازی‌های رایانه‌ای	۲۶۴	۳.۲۱۰۶	.۹۴۰۷۸	.۸۸۵
بهزیستی روان‌شناختی	۲۶۴	۳.۳۶۵۵	.۶۴۲۶۴	.۴۱۳
حمایت اجتماعی ادراک شده	۲۶۴	۳.۷۱۵۰	.۷۵۶۱۲	.۵۷۲
الگوهای ارتباطی	۲۶۴	۳.۵۳۶۰	.۴۸۶۰۴	.۲۳۶
استرس	۲۶۴	۳.۷۴۰۹	.۷۰۷۶۹	.۵۰۱
اضطراب اجتماعی	۲۶۴	۳.۱۵۰۶	.۶۸۴۴۳	.۴۶۸
عملکرد تحصیلی	۲۶۴	۳.۵۰۵۳	.۷۷۵۸۵	.۶۰۲
آموزش هوش مثبت	۲۶۴	۳.۵۲۹۴	.۶۸۷۲۳	.۴۷۲
آموزش مهارت‌های زندگی	۲۶۴	۳.۳۰۰۲	.۷۷۲۶۹	.۵۹۷
عملکرد خانواده	۲۶۴	۳.۲۱۰۶	.۹۴۰۷۸	.۸۸۵
ارتباط والد-فرزند	۲۶۴	۲.۹۸۴۱	.۷۱۶۴۹	.۵۱۳
انسجام و انعطاف‌پذیری خانواده	۲۶۴	۳.۷۷۶۵	.۷۵۶۹۴	.۵۷۳
وضعیت اجتماعی-اقتصادی	۲۶۴	۳.۶۳۳۵	.۸۶۶۵۳	.۷۵۱
شبکه‌های اجتماعی	۲۶۴	۳.۵۵۰۰	.۵۰۶۹۱	.۲۵۷
اشتغال والدین	۲۶۴	۲.۹۶۹۷	.۷۲۶۳۶	.۵۲۸
آموزش رسانه‌ای مهارت‌های زندگی	۲۶۴	۳.۶۱۸۹	.۷۰۵۲۴	.۴۹۷

نتایج جدول ۲ نشان داد که از بین متغیرهای مورد مطالعه، میانگین متغیر انسجام و انعطاف‌پذیری خانواده بالاتر از سایر متغیر و میانگین متغیر خودتنظیمی کمترین مقدار را به خود اختصاص داده بود که این نشان از گرایش بیشتر خانواده نسب به انسجام خانوادگی و رتبه بد کودکان در بحث خودتنظیمی دارد. از سوی دیگر، در بحث پرانندگی نظرات مربوط به سوالات طراحی شده، انحراف معیار متغیر بازی‌های رایانه‌ای بالاتر از سایر متغیرها و انحراف معیار متغیرهای الگوهای ارتباطی کمتر از سایر متغیر بود که این مسئله نشان از اختلاف نظر خانواده‌ها نسبت به سوالات بازی‌های نظری و برعکس اتفاق نظر آن‌ها نسبت به گویه‌های متغیر الگوهای ارتباطی داشته است.

جدول ۲. نتیجه روایی گویه‌های سئوالات پرسشنامه

خودکارآمدی	آموزش مدیریت والدین	هوش هیجانی	ذهن آگاهی	بازی‌های رایانه‌ای
Q31	۰.۷۲۶			
Q32	۰.۷۴۸			
Q33	۰.۹۲۲			
Q34	۰.۸۵۶			
Q35	۰.۷۶۹			
Q36	۰.۸۳۳			
Q37	۰.۵۰۵			
Q38	۰.۸۵۲			
Q1		۰.۸۴۴		
Q2		۰.۷۷۳		
Q3		۰.۷۴۶		
Q4		۰.۶۶۴		
Q5		۰.۸۳۷		
ذهن آگاهی	بازی‌های رایانه‌ای	اعتیاد اینترنتی	ویژگی‌های شخصیت	تنظیم هیجان
Q11	۰.۹۲۴			
Q12	۰.۷۶۸			
Q13	۰.۷۰۶			
Q14	۰.۸۸۳			
Q43	۰.۷۹۸			
Q44	۰.۶۴۱			
Q45	۰.۵۲۴			
Q46	۰.۸۰۴			
Q47	۰.۷۷۳			
Q39		۰.۶۰۸		
Q40		۰.۶۰۵		

					Q41	۰.۷۶۰
					Q42	۰.۵۶۶
					Q15	۰.۷۰۹
					Q16	۰.۷۹۹
					Q17	۰.۷۶۵
					Q18	۰.۸۴۶
					Q19	۰.۸۶۱
					Q20	۰.۸۲۷
					Q6	۰.۷۱۴
					Q7	۰.۸۵۵
					Q8	۰.۷۳۸
					Q9	۰.۷۵۱
					Q10	۰.۷۵۵
	الگوهای ارتباطی	آموزش مهارت‌های زندگی	عملکرد خانواده	ارتباط والد-فرزند	مسئولیت‌پذیری	
					Q62	۰.۸۰۳
					Q63	۰.۸۴۵
					Q64	۰.۷۱۱
					Q65	۰.۷۸۰
					Q66	۰.۸۶۱
					Q67	۰.۷۸۷
	خودتنظیمی	آموزش مهارت‌های زندگی	عملکرد خانواده	ارتباط والد-فرزند	مسئولیت‌پذیری	
					Q21	۰.۷۹۵
					Q22	۰.۸۱۵
					Q23	۰.۸۳۰
					Q24	۰.۸۲۰
					Q25	۰.۸۴۵
					Q86	۰.۸۴۰
					Q87	۰.۷۵۵
					Q88	۰.۷۱۴
					Q89	۰.۸۰۴
					Q90	۰.۷۱۵
					Q91	۰.۸۰۰
					Q92	۰.۷۴۷
					Q93	۰.۷۳۰
					Q94	۰.۷۰۷
					Q95	۰.۷۹۵

					Q96	۰.۷۷۳
					Q97	۰.۷۳۱
					Q98	۰.۷۱۶
					Q99	۰.۷۲۳
					Q26	۰.۸۳۵
					Q27	۰.۷۱۶
					Q28	۰.۸۹۲
					Q29	۰.۷۹۶
					Q30	۰.۷۳۲
				استرس		
			حمایت اجتماعی ادراک شده			
		اضطراب اجتماعی				
		عملکرد تحصیلی				
		شبکه‌های اجتماعی				
					Q68	۰.۷۵۶
					Q69	۰.۷۴۰
					Q70	۰.۷۳۵
					Q71	۰.۸۳۱
					Q72	۰.۷۱۷
				اشتغال والدین		
			حمایت اجتماعی ادراک شده			
		اضطراب اجتماعی				
		عملکرد تحصیلی				
		شبکه‌های اجتماعی				
					Q11	۰.۸۳۷
					3	
					Q11	۰.۸۴۱
					4	
					Q11	۰.۸۵۶
					5	
					Q11	۰.۸۵۴
					6	
					Q58	۰.۷۸۷
					Q59	۰.۸۷۰
					Q60	۰.۸۲۴
					Q61	۰.۸۰۲
					Q73	۰.۷۸۵
					Q74	۰.۸۴۳
					Q75	۰.۸۴۹
					Q76	۰.۷۸۴
					Q77	۰.۷۷۸
					Q78	۰.۷۶۴
					Q79	۰.۷۲۲
					Q80	۰.۷۹۲
					Q81	۰.۸۳۰
					Q10	۰.۸۳۰

					8
					Q10 9
				۰.۸۳۶	
					Q11 0
				۰.۷۹۳	
					Q11 1
				۰.۷۸۱	
					Q11 2
				۰.۸۱۷	
آموزش رسانه‌ای مهارت‌های زندگی	آموزش هوش مثبت	آموزش مهارت‌های زندگی	انسجام و انعطاف‌پذیری خانواده	بهزیستی روان‌شناختی	
				۰.۸۷۴	Q48
				۰.۸۰۱	Q49
				۰.۸۳۳	Q50
				۰.۷۴۷	Q51
				۰.۸۲۳	Q52
				۰.۸۲۹	Q53
آموزش رسانه‌ای مهارت‌های زندگی	آموزش هوش مثبت	آموزش مهارت‌های زندگی	انسجام و انعطاف‌پذیری خانواده	بهزیستی روان‌شناختی	
				۰.۷۴۸	Q54
				۰.۷۶۱	Q55
				۰.۷۹۶	Q56
				۰.۸۵۲	Q57
			۰.۸۳۱		Q10 0
			۰.۸۱۰		Q10 1
			۰.۷۸۱		Q10 2
			۰.۸۳۹		Q10 3
		۰.۷۹۹			Q86
		۰.۸۳۹			Q87
		۰.۷۴۵			Q88
		۰.۸۴۴			Q89
	۰.۸۳۳				Q82
	۰.۷۴۷				Q83
	۰.۸۲۳				Q84
	۰.۸۲۹				Q85
۰.۷۰۴					Q11 7

۰.۸۱۰	Q11	
	8	
۰.۷۸۷	Q11	
	9	
۰.۷۹۸	Q12	
	0	
۰.۷۹۰	Q12	
	1	
۰.۷۶۰	Q12	
	2	
۰.۸۸۰	Q12	
	3	
۰.۸۱۱	Q12	
	4	
۰.۸۴۱	Q12	
	5	
۰.۸۱۳	Q12	
	6	
	Q10	۰.۸۰۷
	4	
	Q10	۰.۷۹۳
	5	وضعیت اجتماعی-اقتصادی
	Q10	۰.۷۱۱
	6	
	Q10	۰.۸۲۳
	7	

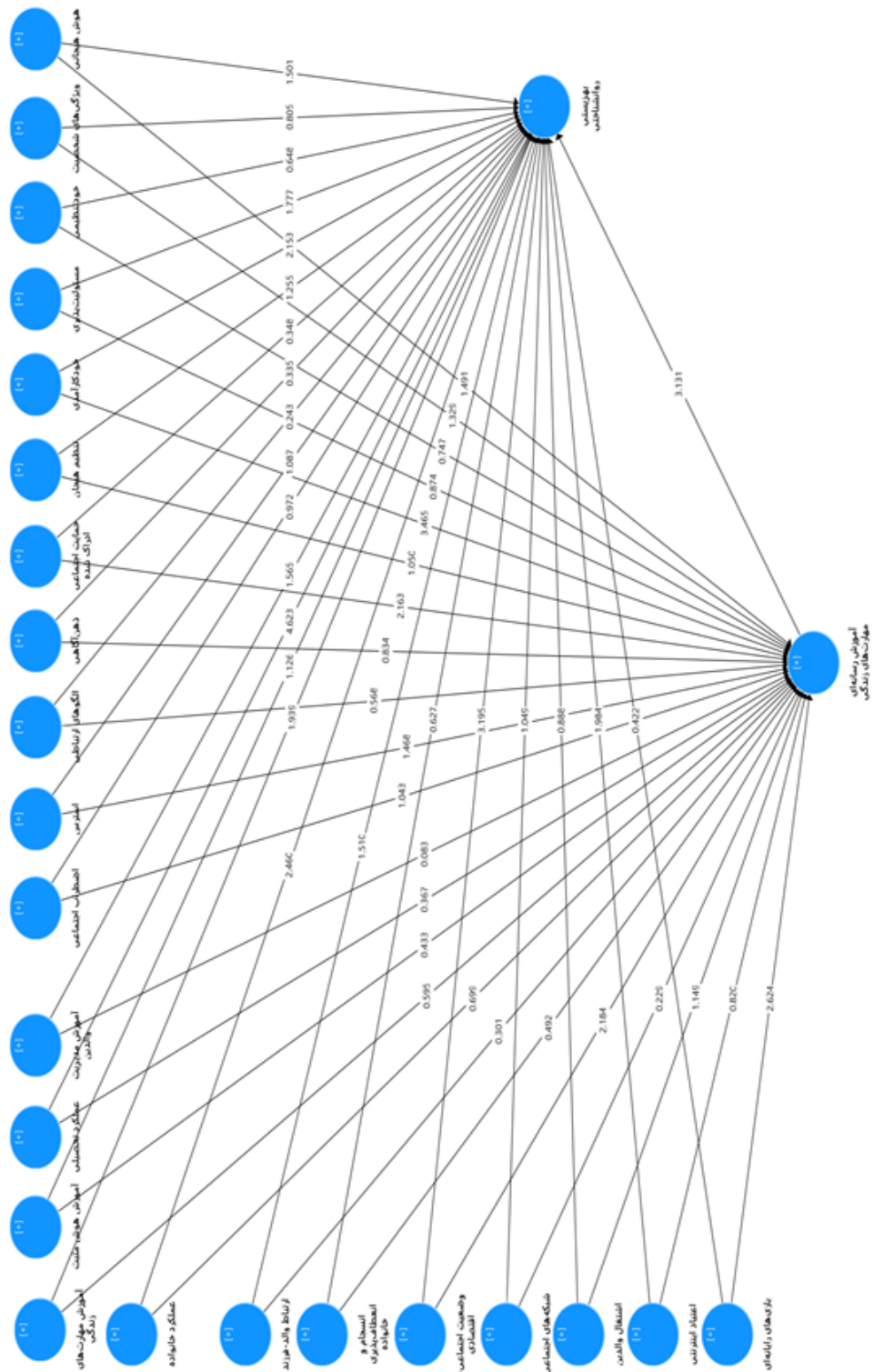
همان طور که ملاحظه می‌گردد چون بارهای عاملی بدست آمده برای هر گویه از مقدار ۰/۵ بزرگتر می‌باشد، می‌توان نتیجه گرفت که بار عاملی گویه‌های پرسشنامه مناسب است. همچنین مقدار پایایی ترکیبی و میانگین واریانس استخراج شده در جدول ۳ مطرح شده است که هر چه این همبستگی بیشتر از ۰/۵ باشد، برازش مدل نیز بهتر است.

جدول ۳. پایایی ترکیبی و میانگین واریانس استخراج شده

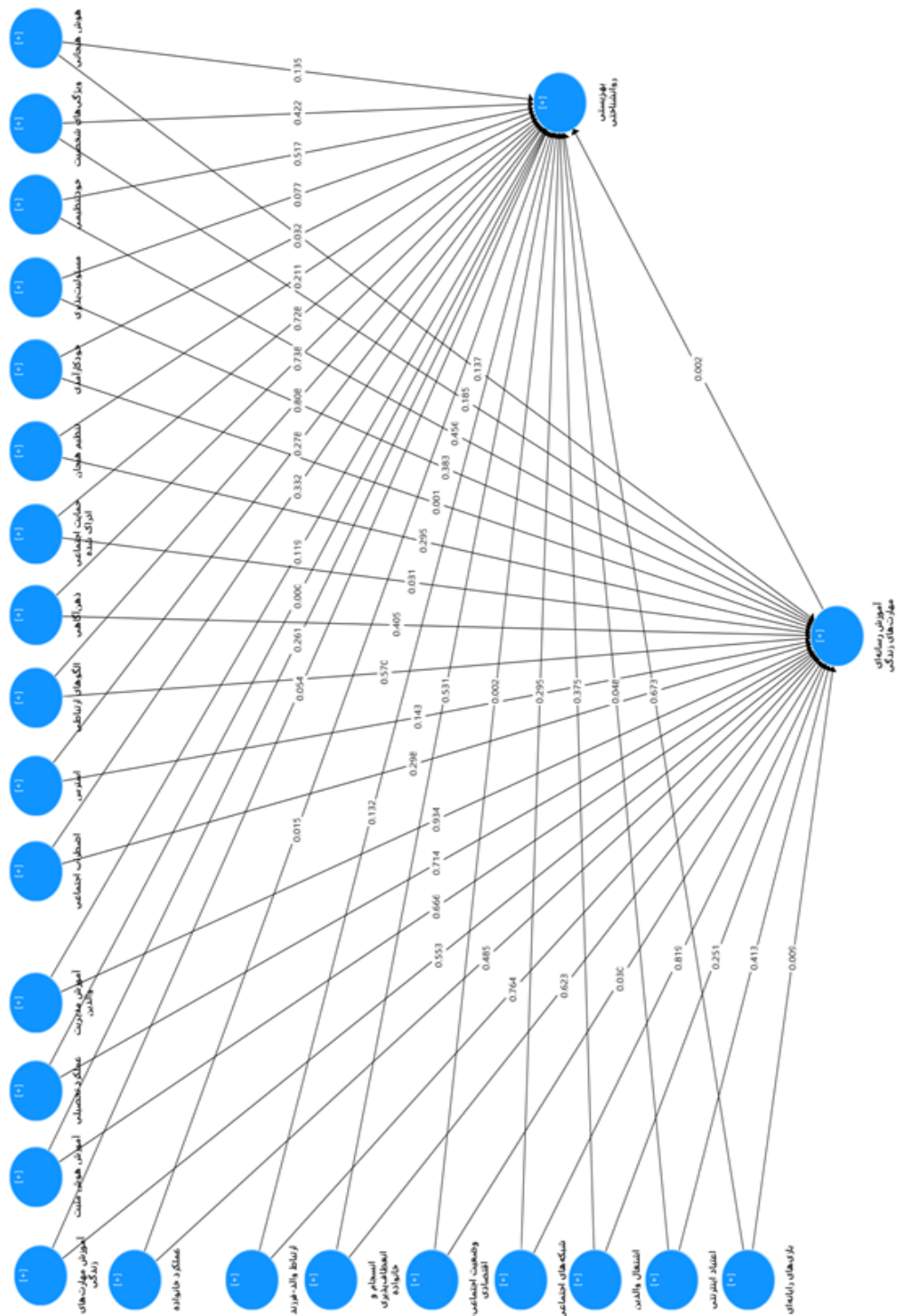
متغیرهای تحقیق	آلفای کرونباخ	پایایی مرکب	AVE
خودکارآمدی	۰.۸۲۹	۰.۸۸۶	۰.۶۶۱
آموزش مدیریت والدین	۰.۸۹۵	۰.۹۱۵	۰.۵۷۶
هوش هیجانی	۰.۷۳۸	۰.۸۸۳	۰.۷۹۰
ذهن‌آگاهی	۰.۸۳۸	۰.۹۰۲	۰.۷۵۵
بازی‌های رایانه‌ای	۰.۸۲۶	۰.۸۸۴	۰.۶۵۶
اعتیاد اینترنتی	۰.۸۴۳	۰.۸۹۵	۰.۶۸۰
ویژگی‌های شخصیت	۰.۷۲۷	۰.۸۲۶	۰.۵۴۵
تنظیم هیجان	۰.۷۶۹	۰.۸۶۶	۰.۶۸۳
الگوهای ارتباطی	۰.۸۱۷	۰.۸۷۹	۰.۶۴۶

خانواده درمانی کاربردی	حیدری مشهور و همکاران	۱۳ مدل یابی تاثیر عوامل فردی، آموزشی و خارجی موثر بر ...
۰.۵۹۸	۰.۹۲۲	۰.۹۰۳
۰.۶۴۴	۰.۸۳۳	۰.۸۰۲
۰.۵۹۱	۰.۸۸۴	۰.۸۵۲
۰.۵۶۱	۰.۸۹۹	۰.۸۶۹
۰.۷۱۷	۰.۸۳۵	۰.۷۰۶
۰.۷۵۷	۰.۸۶۲	۰.۷۸۱
۰.۶۵۳	۰.۸۸۲	۰.۸۲۲
۰.۶۲۲	۰.۸۹۱	۰.۸۴۷
۰.۵۸۸	۰.۸۷۷	۰.۸۲۶
۰.۷۱۷	۰.۹۱۰	۰.۸۶۸
۰.۶۵۴	۰.۸۸۳	۰.۸۲۴
۰.۶۲۵	۰.۸۶۹	۰.۸۰۰
۰.۷۸۲	۰.۸۷۷	۰.۷۲۶
۰.۵۹۲	۰.۸۹۷	۰.۸۶۱
۰.۶۷۲	۰.۸۶۰	۰.۷۵۴
۰.۶۶۰	۰.۸۵۳	۰.۷۴۵
۰.۶۹۷	۰.۸۷۳	۰.۷۸۴

با توجه به نتایج بدست آمده می توان گفت که ضرایب بدست آمده برای تمامی آزمون های آلفای کرونباخ، پایایی مرکب و AVE بالاتر از مقادیر معیار بوده و بنابراین، جدای از ارائه آلفای کرونباخ برای کل پاسخ های بدست آمده، پایایی مرکب و میانگین واریانس استخراج شده نیز محاسبه و عدد مربوط به آنها قرار داده شد که و از همین رو می توان گفت که پایایی متغیرهای تحقیق مناسب بوده است. در ادامه نیز مدل سازی معادلات ساختاری مبتنی بر بارهای عاملی و ضرایب تی مطرح شده اند .

شکل ۱. نتیجه آزمون مدل پژوهش در حالت ضرایب معناداری

شکل ۲. نتیجه آزمون مدل پژوهش در حالت ضرایب استاندارد

مطابق با شکل ۱ و ۲ می‌توان آزمون فرضیات را صورت داد که نتایج در جدول ۴ مطرح شده است :

جدول ۴. نتیجه آزمون فرضیه‌ها

فرضیه‌ها	ضریب مسیر	آماره معناداری	P(sig)	نتیجه
آموزش رسانه‌ای مهارت‌های زندگی ← بهزیستی روان‌شناختی	۳.۱۳۱	۰.۱۰۲	<۰,۰۵ P	تأیید
آموزش مدیریت والدین ← آموزش رسانه‌ای مهارت‌های زندگی	۵.۰۸۳	۰.۲۳۴	<۰,۰۵ P	تأیید
آموزش مدیریت والدین ← بهزیستی روان‌شناختی	۲.۵۵۵	۰.۱۲۱	<۰,۰۵ P	تأیید
آموزش مهارت‌های زندگی ← آموزش رسانه‌ای مهارت‌های زندگی	۶.۵۹۵	۰.۲۵۳	<۰,۰۵ P	تأیید
آموزش مهارت‌های زندگی ← بهزیستی روان‌شناختی	۴.۹۳۵	۰.۱۵۴	<۰,۰۵ P	تأیید
آموزش هوش مثبت ← آموزش رسانه‌ای مهارت‌های زندگی	۸.۴۳۳	۰.۳۶۶	<۰,۰۵ P	تأیید
آموزش هوش مثبت ← بهزیستی روان‌شناختی	۸.۹۸۵	۰.۳۲۶	<۰,۰۵ P	تأیید
ارتباط والد-فرزند ← آموزش رسانه‌ای مهارت‌های زندگی	۱۵.۳۰۱	۰.۵۶۴	<۰,۰۵ P	تأیید
ارتباط والد-فرزند ← بهزیستی روان‌شناختی	۱۲.۵۷۲	۰.۴۱۷	<۰,۰۵ P	تأیید
استرس ← آموزش رسانه‌ای مهارت‌های زندگی	۶.۴۶۸	-۰.۲۴۳	<۰,۰۵ P	تأیید
استرس ← بهزیستی روان‌شناختی	۳.۴۳۷	-۰.۱۵۲	<۰,۰۵ P	تأیید
اشتغال والدین ← آموزش رسانه‌ای مهارت‌های زندگی	۵.۱۴۹	-۰.۲۵۱	<۰,۰۵ P	تأیید
اشتغال والدین ← بهزیستی روان‌شناختی	۵.۲۶۰	-۰.۲۰۹	<۰,۰۵ P	تأیید
اضطراب اجتماعی ← آموزش رسانه‌ای مهارت‌های زندگی	۶.۰۴۳	-۰.۲۹۸	<۰,۰۵ P	تأیید
اضطراب اجتماعی ← بهزیستی روان‌شناختی	۱۶.۶۷۱	-۰.۵۰۳	<۰,۰۵ P	تأیید
اعتیاد اینترنتی ← آموزش رسانه‌ای مهارت‌های زندگی	۷.۸۲۰	-۰.۴۱۳	<۰,۰۵ P	تأیید
اعتیاد اینترنتی ← بهزیستی روان‌شناختی	۵.۲۵۹	-۰.۲۲۵	<۰,۰۵ P	تأیید
الگوهای ارتباطی ← آموزش رسانه‌ای مهارت‌های زندگی	۱۴.۵۶۸	۰.۵۷۰	<۰,۰۵ P	تأیید
الگوهای ارتباطی ← بهزیستی روان‌شناختی	۱۰.۰۳۳	۰.۳۷۴	<۰,۰۵ P	تأیید

تأیید	<۰,۰۵ P	۰.۶۲۳	۱۷.۴۹۲	انسجام و انعطاف پذیری خانواده ← آموزش رسانه‌ای مهارت‌های زندگی
تأیید	<۰,۰۵ P	۰.۴۷۶	۱۲.۷۱۴	انسجام و انعطاف پذیری خانواده ← بهزیستی روان‌شناختی
تأیید	<۰,۰۵ P	-۰.۱۰۹	۲.۶۲۴	بازی‌های رایانه‌ای ← آموزش رسانه‌ای مهارت‌های زندگی
تأیید	<۰,۰۵ P	-۰.۲۲۴	۴.۲۱۹	بازی‌های رایانه‌ای ← بهزیستی روان‌شناختی
تأیید	<۰,۰۵ P	۰.۲۹۵	۷.۰۵۰	تنظیم هیجان ← آموزش رسانه‌ای مهارت‌های زندگی
تأیید	<۰,۰۵ P	۰.۱۲۴	۳.۵۴۱	تنظیم هیجان ← بهزیستی روان‌شناختی
تأیید	<۰,۰۵ P	۰.۲۳۱	۶.۱۶۳	حمایت اجتماعی ادراک شده ← آموزش رسانه‌ای مهارت‌های زندگی
تأیید	<۰,۰۵ P	۰.۴۵۶	۱۰.۳۱۱	حمایت اجتماعی ادراک شده ← بهزیستی روان‌شناختی
تأیید	<۰,۰۵ P	۰.۲۵۶	۶.۷۴۷	خودتنظیمی ← آموزش رسانه‌ای مهارت‌های زندگی
تأیید	<۰,۰۵ P	۰.۴۶۲	۱۰.۴۳۷	خودتنظیمی ← بهزیستی روان‌شناختی
تأیید	<۰,۰۵ P	۰.۲۰۱	۳.۴۶۵	خودکارآمدی ← آموزش رسانه‌ای مهارت‌های زندگی
تأیید	<۰,۰۵ P	۰.۱۷۸	۳.۳۵۰	خودکارآمدی ← بهزیستی روان‌شناختی
تأیید	<۰,۰۵ P	۰.۴۰۵	۱۰.۸۳۴	ذهن آگاهی ← آموزش رسانه‌ای مهارت‌های زندگی
تأیید	<۰,۰۵ P	۰.۲۳۳	۶.۰۸۴	ذهن آگاهی ← بهزیستی روان‌شناختی
تأیید	<۰,۰۵ P	۰.۴۱۹	۱۰.۲۲۹	شبکه‌های اجتماعی ← آموزش رسانه‌ای مهارت‌های زندگی
تأیید	<۰,۰۵ P	-۰.۲۶۲	۶.۱۲۵	شبکه‌های اجتماعی ← بهزیستی روان‌شناختی
تأیید	<۰,۰۵ P	۰.۳۱۴	۶.۳۶۷	عملکرد تحصیلی ← آموزش رسانه‌ای مهارت‌های زندگی
تأیید	<۰,۰۵ P	۰.۲۰۷	۴.۴۳۲	عملکرد تحصیلی ← بهزیستی روان‌شناختی
تأیید	<۰,۰۵ P	۰.۴۸۵	۱۳.۶۹۹	عملکرد خانواده ← آموزش رسانه‌ای مهارت‌های زندگی
تأیید	<۰,۰۵ P	۰.۵۱۳	۱۵.۴۹۸	عملکرد خانواده ← بهزیستی روان‌شناختی
تأیید	<۰,۰۵ P	۰.۲۸۳	۶.۸۷۴	مسئولیت پذیری ← آموزش رسانه‌ای مهارت‌های زندگی
تأیید	<۰,۰۵ P	۰.۳۶۴	۸.۳۹۵	مسئولیت پذیری ← بهزیستی روان‌شناختی

تأیید	$< 0,05$ P	۰.۱۳۷	۳.۴۹۱	هوش هیجانی ← آموزش رسانه‌ای مهارت‌های زندگی
تأیید	$< 0,05$ P	۰.۱۱۸	۲.۹۸۳	هوش هیجانی ← بهزیستی روان‌شناختی
تأیید	$< 0,05$ P	۰.۱۳۰	۳.۱۸۴	وضعیت اجتماعی-اقتصادی ← آموزش رسانه‌ای مهارت‌های زندگی
تأیید	$< 0,05$ P	۰.۱۰۴	۲.۹۲۴	وضعیت اجتماعی-اقتصادی ← بهزیستی روان‌شناختی
تأیید	$< 0,05$ P	۰.۲۸۵	۵.۳۲۹	ویژگی‌های شخصیت ← آموزش رسانه‌ای مهارت‌های زندگی
تأیید	$< 0,05$ P	۰.۲۷۱	۴.۱۰۳	ویژگی‌های شخصیت ← بهزیستی روان‌شناختی

با توجه به نتایج جدول فوق و نمودارهای ۱ و ۲ همان‌طور که مشاهده می‌شود تمامی مسیرهای مستقیم میان مؤلفه‌های مدل پژوهش معنادار است ($p < 0/05$) که این به معنای تأیید فرضیه‌های پژوهش می‌باشد.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف مدل‌یابی عوامل فردی، آموزشی و خارجی مؤثر بر بهزیستی روان‌شناختی در کودکان با نقش میانجی آموزش رسانه‌ای مهارت‌های زندگی انجام گرفت. نتایج مربوط به ارتباط بین زیرمولفه‌های بُعد فردی با دو مفهوم بهزیستی روان‌شناختی و آموزش رسانه‌ای مهارت‌های زندگی نشان داد که همه عوامل مرتبط با بُعد فردی یعنی هوش هیجانی، ویژگی‌های شخصیتی، خودتنظیمی، مسئولیت‌پذیری، خودکارآمدی، تنظیم هیجان، حمایت اجتماعی ادراک شده، ذهن آگاهی و الگوهای ارتباطی رابطه مثبت و معناداری با بهزیستی روان‌شناختی و آموزش رسانه‌ای مهارت‌های زندگی دارند، اما دو متغیر استرس و اضطراب اجتماعی رابطه منفی و معناداری با این دو متغیر داشتند و با افزایش آن‌ها سطح آموزش و بهزیستی روان‌شناختی کودکان کاهش می‌یابد. نتایج حاصل از رابطه بین مولفه‌های بُعد فردی با دو متغیر بهزیستی روان‌شناختی در کودکان و آموزش رسانه‌ای مهارت‌های زندگی با یافته‌های انجام شده توسط اسدی و ضامنی (۱۴۰۰)، رضائی ورمزیار و همکاران (۱۴۰۰)، بقائی و همکاران (۱۳۹۹)، آقابابایی و تقوی (۱۳۹۸)، باقری، طهماسیان و مظاهری (۱۳۹۷)، ارسلان و آلن (۲۰۲۱)، کافو، اسکندر و گلیو و آستا (۲۰۲۰)، سینگ و شارما (۲۰۱۸)، لین و همکاران (۲۰۱۷) و اسمیت و یانگ (۲۰۱۷) همراستا بوده است. در خصوص نقش میانجی آموزش رسانه‌ای مهارت‌های زندگی در افزایش اثربخشی مولفه‌های بُعد فردی بر بهزیستی نیز می‌توان گفت که هر یک از جنبه‌های خودآگاهی، مهارت حل مسئله، مهارت تصمیم‌گیری، مهارت تفکر انتقادی، مهارت مقابله با استرس و مهارت مقابله با هیجان‌ها می‌توانند از طریق آموزش رسانه‌ای منتقل شوند و در کنار نقش پررنگ خانواده و معلمان مدرسه، به تقویت جنبه‌های فردی کودکان بپردازند.

از طرفی، نتایج تحلیل مدل مفهومی تحقیق در حالت ضرایب معناداری نشان داد که ارتباط مثبت و معنادار بین تمامی زیرمولفه‌های بُعد آموزشی یعنی آموزش مدیریت والدین، عملکرد تحصیلی، آموزش

هوش مثبت، آموزش مهارت‌های زندگی و عملکرد خانواده با دو مفهوم بهزیستی روان‌شناختی و آموزش رسانه‌ای مهارت‌های زندگی وجود دارد؛ بنابراین می‌توان گفت که با بهبود هر یک از متغیرهای مذکور، وضعیت بهزیستی روان‌شناختی کودکان نیز بهبود خواهد یافت.

نتایج بدست آمده برای ارتباط بین مولفه‌های بُعد آموزشی با بهزیستی روان‌شناختی در کودکان مطابق با یافته‌های بدست آمده توسط حسینی مهرآبادی و عبدی زرین (۱۴۰۰)، طباطبائی‌نژاد (۱۴۰۰)، کاظمیان مقدم و هارون‌رشدی (۱۴۰۰)، عبدالقادری، کافی ماسوله و مرادی کلارده (۱۳۹۹)، عابد و همکاران (۱۳۹۶)، ارسلان و آلن (۲۰۲۱) و لین و همکاران (۲۰۱۷) بوده است. از سوی دیگر، در زمینه چگونگی اثربخشی آموزش رسانه‌ای مهارت‌های زندگی در تقویت ارتباط بین مولفه‌های آموزشی رسانه‌ای با بهزیستی می‌توان گفت که اینگونه از آموزش‌ها می‌توانند باعث تقویت مهارت‌های ارتباطی، هم‌دلی و مهارت‌های بین فردی در کودکان شوند. در نهایت، نتایج بدست آمده در خصوص ارتباط بین مولفه‌های بُعد خارجی با بهزیستی روان‌شناختی با مطالعات صورت گرفته توسط شریفی رهنمو، فتحی و شریفی رهنمو (۱۴۰۰)، حسن‌پور (۱۴۰۰)، قادری و علایی‌نژاد (۱۳۹۹)، امیری و همکاران (۱۳۹۷)، قدرتی و قدرتی (۱۳۹۶)، جی (۲۰۲۰)، براگمن و همکاران (۲۰۱۹)، استارک، سیگلتن و اولمان (۲۰۱۹)، پرزیبایلسکی و وین‌اشتاین (۲۰۱۹)، تونج (۲۰۱۹) و کیم (۲۰۱۷) همراستا است. در زمینه چگونگی اثربخشی آموزش رسانه‌ای مهارت‌های زندگی در رابطه بین مولفه‌های بُعد خارجی با بهزیستی روان‌شناختی نیز می‌توان گفت که اینگونه از آموزش‌های ضمن‌بلا بردن سواد رسانه‌ای کودکان می‌توانند باعث برانگیخته شدن مهارت تفکر خلاق در کودکان شوند.

می‌توان پیشنهاد کرد که خانواده‌ها با کمک مشاوران کودکان، راه‌های ارتقاء هوش هیجانی و چگونگی مدیریت آن در شرایط اضطراب و استرس را فرا گرفته و تلاش کنند تا با ایجاد فضای صمیمی و گرم در خانواده، به تشویق بروز احساسات در فرزندان خود بپردازند. از سوی دیگر، دست‌اندرکاران آموزشی نیز می‌توانند با توجه به خلق‌وخوی دانش‌آموزان در مدارس، تلاش کنند شرایط روحی و عاطفی آن‌ها را درک نموده و با انجام نظرسنجی از والدین بیشتر با روحیات دانش‌آموزان خود آشنا شوند تا بتوانند به شکل موثری به ارتباط با آن‌ها بپردازند. همچنین باید با ایجاد روابط مثبت والد-فرزند و بروز رفتارهای درست در کانون خانواده، فرزندان خود را به انجام رفتارهای صحیح در جامعه و محیط خانواده تشویق کنند. در واقع، الگوگیری فرزندان از والدین به حدی حائز اهمیت است که به اعتقاد بسیاری از کارشناسان، ریشه اکثر رفتارها و واکنش‌های کودکان در سنین مختلف را می‌توان در چگونگی ادراک آن‌ها از رفتارهای والدین و اطرافیان نزدیک جست‌وجو کرد و در آخر نیز پیشنهاد می‌شود که خانواده‌ها روی مهارت‌های مختلف فرزند خود برای درک و مدیریت احساسات بیشتر کار کنند. برای مثال، خانواده‌ها می‌توانند از روش‌های آرامش‌بخش برای کودکان نوپا، کودکان پیش‌دبستانی و کودکان در سن مدرسه و خردسالان و نوجوانان استفاده کنند. از سوی دیگر، برای موقعیت‌های چالش‌برانگیز باید برنامه‌ریزی نمود، زیرا ممکن است برای بچه‌های کوچک‌تر سخت باشد که خوب رفتار کنند. برای مثال، توضیح در خصوص چگونه رفتار کردن در محیط‌های مختلف اجتماعی و آموزش صحیح برخورد با محیط‌های جدید می‌تواند جزء نکات مفید در این زمینه باشد.

موازن اخلاقی

در این پژوهش موازن اخلاقی شامل اخذ رضایت آگاهانه، تضمین حریم خصوصی و رازداری رعایت شد.

سپاسگزاری

از همه شرکت‌کنندگان در پژوهش و همه کسانی که در اجرای این پژوهش همکاری داشتند؛ تشکر و قدردانی می‌شود.

مشارکت نویسندگان

در نگارش این مقاله همه نویسندگان نقش یکسانی داشتند.

تعارض منافع

بنا بر اظهار نویسندگان، این مقاله حامی مالی و تعارض منافع ندارد.

منابع

- اسدی، مرجان، و ضامنی، لیلا. (۱۴۰۰) نقش رفتارهای سبک زندگی در بهزیستی روان‌شناختی کودکان در دوره همه‌گیری کووید-۱۹، مجله سلامت و ورزش: رویکردهای نوین (سورن)، ۲(۲)، ۱۷-۲۹.
- امیری، محسن، پورحسین، رضا، نجفی، سارا، معراجی، لیلا، و معصومی، مینا. (۱۳۹۷). تأثیر آموزش روش‌های مدیریت تنیدگی بر بهزیستی روان‌شناختی در میان والدین کودکان با ناتوانی‌های جسمانی. فصلنامه علمی پژوهشی علوم روان‌شناختی، ۱۷(۶۶)، ۱۷۵-۱۶۵.
- آقابابایی، سارا، و تقوی، مریم. (۱۳۹۸) اثربخشی آموزش شناخت درمانی مبتنی بر ذهن آگاهی بر بهزیستی روان‌شناختی مادران کودکان اوتیسم و علائم کودکان، نشریه: روانشناسی و روانپزشکی شناخت، ۶(۶)، ۵۶-۳۳.
- باقری، محبوبه، طهماسیان، کارینه، و مظاهری، محمد. (۱۳۹۷) اثربخشی برنامه ترکیبی والدگری ذهن آگاهانه و آموزش مدیریت والدین بر بهزیستی روان‌شناختی و شادکامی کودکان، مطالعات روان‌شناسی بالینی، ۸(۳۰)، ۱۳-۲۰.
- بقائی، نسرين، صفاریان طوسی، محمدرضا، خوی‌نژاد، غلامرضا، و خدیوی، غلامرضا (۱۳۹۹). ناگویی هیجانی و بهزیستی روان‌شناختی در دانش‌آموزان نوجوان دختر با مشکلات روان‌تنی: نقش میانجی تنهایی. دو فصلنامه روانشناسی معاصر، ۱۵(۱)، ۶۷-۵۳.
- حسن‌پور، معصومه. (۱۴۰۰). بررسی ارتباط بین اعتیاد به اینترنت و امنیت روانی با بهزیستی روان‌شناختی دانش‌آموزان در کلاس‌های چند پایه و تلفیقی. نشریه پژوهش در آموزش کلاس‌های تلفیقی و چندپایه، ۱(۱)، ۹۲-۸۵.
- حسینی مهرآبادی، حکیمه سادات، و عبدی زرین، سهراب. (۱۴۰۰). پیش‌بینی بهزیستی روان‌شناختی و مسئولیت‌پذیری اجتماعی بر اساس عملکرد خانواده و سبک‌های هویت در دانشجویان دختر دانشگاه قم در سال تحصیلی ۹۷-۱۳۹۶. پژوهش‌نامه زنان، ۱۲(۳۵)، ۶۸-۴۳.

رضاپور، یوسف، پورباغبان، سجاد، و فتحی، آیت الله. (۱۳۹۲) پیش بینی تغییرات تعلل ورزی تحصیلی بر اساس خودکارآمدی دانشگاهی و رضایت از زندگی، نشریه: پژوهش های نوین روانشناختی (روانشناسی دانشگاه تبریز)، ۸(۳۲)، ۲۳-۳۸.

شریفی رهنمو، سعید، فتحی، آیت الله، و شریفی رهنمو، مجید. (۱۴۰۰). رابطه میزان اعتیاد اینترنتی با اهمال کاری تحصیلی و بهزیستی روان شناختی دانش آموزان متوسطه. چشم انداز برنامه درسی و آموزش، ۱(۲)، ۸۰-۹۲.

طباطبائی نژاد، فاطمه سادات. (۱۴۰۰). اثربخشی آموزش مهارت های زندگی با رویکرد اسلامی بر باورهای معرفت شناختی و بهزیستی روان شناختی دانش آموزان پسر. مجله روانشناسی اجتماعی، ۹(۵۹)، ۱۴۲-۱۳۱.

عابد، نازنین، پاکدامن، شهلا، مظاهری، محمدعلی، حیدری، محمود، و طهماسیان، کارینه. (۱۳۹۶). تعیین اثربخشی بسته آموزشی گوش دادن احترام آمیز به کودکان بر بهزیستی روان شناختی آنان. مطالعات روان شناسی بالینی، ۷(۲۶)، ۲۵-۴۲.

عالی پور، سیروس، و زغبی قناد، سیمین. (۱۳۹۶). بررسی رابطه ذهن آگاهی با بهزیستی روان شناختی: نقش تنظیم التزام راهبردی و عزت نفس. پژوهشنامه روانشناسی مثبت، ۳(۲)، ۱-۱۸.

عبدالقادری، ماریه، کافی ماسوله، سید موسی، مرادی کلارده، پریسا. (۱۳۹۹). اثربخشی ذهن آگاهی بر بهزیستی روان شناختی و رضایت از زندگی در دانش آموزان دختر دارای والدین مطلقه. رویش روان شناسی، ۹(۱۲)، ۶۵-۷۴.

فضیلت منش، سیدنصرت اله، و پورحقیقی، مهران. (۱۳۹۸). بررسی رابطه کنترل عاطفی و جهت گیری مذهبی با بهزیستی روان شناختی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد دهدشت، اولین کنفرانس بین المللی پژوهش های نوین در روانشناسی، مشاوره و علوم رفتاری، تهران.

قادری، فرزاد، و علایی نژاد، ندا. (۱۳۹۹). نقش مثبت بازی های رایانه ای در تحول، بهزیستی روان شناختی و عملکردهای اجرایی کودکان و نوجوانان. رویش روان شناسی، ۹(۱۱)، ۱۴۸-۱۳۹.

قدرتی، زیبا، و قدرتی، سیما. (۱۳۹۶). اثربخشی آموزش مهارت های زندگی از طریق بازی بر مشکلات رفتاری دانش آموزان. فرهنگ مشاوره و روان درمانی، ۸(۳۲)، ۱۶۱-۱۷۸.

کاظمیان مقدم، کبری، و هارون رشیدی، همایون. (۱۴۰۰). رابطه الگوهای ارتباطی، انسجام و انعطاف پذیری خانواده با بهزیستی روان شناختی: واسطه گری سرسختی روان شناختی در دانش آموزان. فصلنامه پژوهشنامه تربیتی، ۱۶(۶۷)، ۱۶۱-۱۷۸.

کردنوقایی، رسول، و شریفی، حسن پاشا. (۱۳۸۴) تهیه و تدوین برنامه درسی مهارت های زندگی برای دانش آموزان دوره تحصیلی متوسطه، نشریه: نوآوری های آموزشی، ۴(۱۲)، ۰-۰.

References

- Abbasian, M., Baneshi, A., Shirazi Fard, M. (2015). The role of basic beliefs and life-management strategies in students' subjective well-being. *Applied Psychological Research Quarterly*, 6(3), 87-100.

- Abdul Ghadri, Maria., Kafi Masuleh, S. M., & Moradi Kalardeh, P. (2020). The effectiveness of mindfulness on psychological well-being and life satisfaction in female students with divorced parents. *Development of psychology*, 9(12), 74-65. (In Persian)
- Abed, N., Pakdaman, S, Mazaheri, M. A., Heydari, M., & Tahmasian, K. (2017). Determining the effectiveness of the educational package of respectful listening to children on their psychological well-being. *Clinical Psychology Studies*, 7(26). 25-42. (In Persian)
- Aghababai, S., & Taghavi, M. (2019) Effectiveness of cognitive therapy training based on mindfulness on the psychological well-being of mothers of autistic children and children's symptoms, *Journal: Psychology and Cognitive Psychiatry*, 6(6), 33-56. (In Persian)
- Alipour, S., & Zoghihi Ghanad, S. (2017). Investigating the relationship between mindfulness and psychological well-being: the role of regulating strategic commitment and self-esteem. *Journal of Positive Psychology*, 3(2), 1-18. (In Persian)
- Amiri, M., Pourhossein, R., Najafi, S., Meraji, L., & Masoumi, M. (2018). The effect of teaching stress management methods on psychological well-being among parents of children with physical disabilities. *Scientific Research Quarterly of Psychological Sciences*, 17(66), 175-165. (In Persian)
- Arslan, G., & Allen, K. A. (2021). School victimization, school belongingness, psychological well-being, and emotional problems in adolescents. *Child Indicators Research*, 1-17.
- Asadi, M., & Zamani, L. (2021) The role of lifestyle behaviors in children's psychological well-being during the covid-19 pandemic, *Journal of Health and Sports: New Approaches (Soren)*, 2(2), 17-29. (In Persian)
- Baghaei, N., Safarian Tousi, M. R., Khoynejad, G., & Khedevi, G. (2020). Emotional dyslexia and psychological well-being in adolescent female students with psychosomatic problems: the mediating role of loneliness. *Bi Quarterly of Contemporary Psychology*, 15(1), 53-67. (In Persian)
- Bagheri, M., Tahmasian, K., & Mazaheri, M. (2018) The effectiveness of a combined program of mindful parenting and parent management training on children's psychological well-being and happiness, *Clinical Psychology Studies*, 8(30), 13-20. (In Persian)
- Bruggeman, H., Van Hiel, A., Van Hal, G., & Van Dongen, S. (2019). Does the use of digital media affect psychological well-being? An empirical test among children aged 9 to 12. *Computers in Human Behavior*, 101, 104-113.
- Caffo, E., Scandroglio, F., & Asta, L. (2020). Debate: COVID-19 and psychological well-being of children and adolescents in Italy. *Child and Adolescent Mental Health*, 25(3), 167-168.
- Fazhet Menesh, S. N., & Pourhaqighi, M. (2019). Investigating the relationship between emotional control and religious orientation with the psychological well-being of Islamic Azad University students, Dehdasht branch, the first international conference on modern researches in psychology, counseling and behavioral sciences, Tehran. (In Persian)
- Ge, T. (2020). Effect of socioeconomic status on children's psychological well-being in China: The mediating role of family social capital. *Journal of Health Psychology*, 25(8), 1118-1127.

- Ghaderi, F., & Alainejad, N. (2020). The positive role of computer games in the development, psychological well-being and executive functions of children and adolescents. *Development of Psychology*, 9(11), 139-148. (In Persian)
- Ghodrati, Z., & Ghodarti, S. (2017). The effectiveness of teaching life skills through games on students' behavioral problems. *Counseling and Psychotherapy Culture*, 8(32), 178-161. (In Persian)
- Hasanpour, M. (2021). Examining the relationship between Internet addiction and mental security with the psychological well-being of students in multi-grade and integrated classes. *Journal of Research in Integrated and Multigrade Classroom Education*, 1(1), 85-92. (In Persian)
- Hosseini Mehrabadi, H., & Abdi Zarin, S. (2021). Predicting psychological well-being and social responsibility based on family functioning and identity styles in female students of Qom University in the academic year 2017-97. *Research Journal of Women*, 12(35), 68-43. (In Persian)
- Huebner, N., Essler, S., Hazzam, A., & Paulus, M. (2021). Children's psychological well-being and problem behavior during the COVID-19 pandemic: An online study during the lockdown period in Germany. *PloS one*, 16(6), e0253473.
- Kazemian Moghadam, K., & Haroon Rashidi, H. (2021). The relationship between family communication patterns, cohesion and flexibility with psychological well-being: the mediation of psychological hardiness in students. *Educational Research Quarterly*, 16(67), 178-161. (In Persian)
- Kim J. (2017). Perceived parent-child communication and well-being among Ethiopian adolescents. *International Journal of Adolescence and Youth*, 23(1), 109-117.
- Kordnohaba, R., & Sharifi, H. P. (2005) Preparation and compilation of life skills curriculum for secondary school students, *Journal: Educational Innovations*, 4(12), 0-0. (In Persian)
- Lin, Y., Mutz, J., Clough, P. J., & Papageorgiou, K. A. (2017). Mental toughness and individual differences in learning, educational and work performance, psychological well-being, and personality: A systematic review. *Frontiers in psychology*, 8, 13-45.
- Mash, R. A., Barkley, E. (2006). Mindfulness and self-compassion as predictors of psychological wellbeing in long-term meditators and matched nonmeditators. *The Journal of Positive Psychology*, 7(3), 230-238.
- McAuley, V., Rose, D. (2010). University student mental well-being during COVID-19 outbreak: What are the relationships between information seeking, perceived risk and personal resources related to the academic context?. *Sustainability*, 12(17), 7039.
- Przybylski, A. K., & Weinstein, N. (2019). Digital screen time limits and young children's psychological well-being: Evidence from a population-based study. *Child development*, 90(1), 56-65.
- Rahimi Nejad, U., Herdman, M., Devine, J., Otto, C., Bullinger, M., Rose, M., & Klasen, F. (2016). The European KIDSCREEN approach to measure quality of life and well-being in children: development, current application, and future advances. *Quality of life research*, 23(3), 791-803.
- Ravens-Sieberer, U., Herdman, M., Devine, J., Otto, C., Bullinger, M., Rose, M., & Klasen, F. (2014). The European KIDSCREEN approach to measure quality of life and well-being in children: development, current application, and future advances. *Quality of life research*, 23(3), 791-803.
- Rezapour, Y., Pourbaghban, S., & Fathi, A. (2013) Predicting changes in academic procrastination based on academic self-efficacy and life satisfaction, *Journal: New Psychological Researches (Tabriz University Psychology)*, 8(32), 23-38. (In Persian)

- Romo-González, T., Ehrenzweig, Y., Sánchez-Gracida, O. D., Enriquez-Hernandez, C. B., Lopez-Mora, G., Martinez, A. J., & Larralde, C. (2014). Promotion of individual happiness and wellbeing of intervention. *Journal of Behavior, Health & Social Issues*, 5(2), 79, 102.
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2001). On happiness and human potentials: A review of research on hedonic and eudaimonic well-being. *Annual review of psychology*, 52(1), 141-166.
- Ryff, C. D. (1995). Psychological well-being in adult life. *Current directions in psychological science*, 4(4), 99-104.
- Sagone, E., & De Caroli, M. E. (2014). Relationships between psychological well-being and resilience in middle and late adolescents. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 141, 881-887.
- Sanders, M. R., Kirby, J. N., Tellegen, C. L., & Day, J. J. (2014). The Triple P-Positive Parenting Program: A systematic review and meta-analysis of a multi-level system of parenting support. *Clinical psychology review*, 34(4), 337-357.
- Sharifi Rahnamo, S., Fathi, A., & Sharifi Rahnamo, M. (2021). The relationship between internet addiction and academic procrastination and psychological well-being of high school students. *Perspectives on Curriculum and Instruction*, 1(2), 80-92. (In Persian)
- Smith, G. D., & Yang, F. (2017). Stress, resilience and psychological well-being in Chinese undergraduate nursing students. *Nurse Education Today*, 49, 90-95.
- Stark, J., Singleton, P. A., & Uhlmann, T. (2019). Exploring children's school travel, psychological well-being, and travel-related attitudes: Evidence from primary and secondary school children in Vienna, Austria. *Travel Behaviour and Society*, 16, 118-130.
- Tabatabaiejad, F. S. (2021). The effectiveness of teaching life skills with an Islamic approach on the epistemological beliefs and psychological well-being of male students. *Journal of Social Psychology*, 9(59), 142-131. (In Persian)
- Twenge, J. M. (2019). More time on technology, less happiness? Associations between digital-media use and psychological well-being. *Current Directions in Psychological Science*, 28(4), 372-379.

Modeling the impact of individual, educational and external factors affecting psychological well-being in children with the mediating role of life skills media education

Fatemeh. Heidari Mashhour¹, *Saeedeh Sadat. Hosseini*^{2*}, Karim. Afsharina³ & Mokhtar. Arefi⁴

Abstract

Aim: The current research was conducted with the aim of modeling individual, educational and external factors affecting psychological well-being in children with the mediating role of life skills media education. **Methods:** This research is descriptive in terms of its purpose and is considered a survey study in terms of data collection. To conduct the research, all the factors related to the issue of psychological well-being in children were identified in the literature by relying on the theoretical foundations and the literature, and then, in order to validate the items, the factor loadings of the items were presented. The statistical population of the research was the experts in the field of psychology, who especially had studies in the field of children. Purposeful sampling and snowball method were used to select the participants and finally 20 people were considered as a statistical sample. Data analysis was also done using interpretive structural model. **Results:** The findings of the research showed that the factors underlying well-being are divided into three personal, educational and external dimensions, which include factors such as emotional intelligence, personality traits, self-regulation, responsibility, self-efficacy, emotion regulation, perceived social support, mindfulness, communication patterns, stress and anxiety. social for the individual dimension, parent management training, academic performance, positive intelligence training, life skills training and family performance for the educational dimension and finally, parent-child relationship, family cohesion and flexibility, socio-economic status, social networks, parental employment, Internet addiction and computer games have been proposed as external factors affecting children's psychological well-being in the model. **Conclusion:** Therefore, it is recommended that families strengthen the spirit of expressing feelings and experiences in their children by increasing their presence in social environments and trusting their children, because this issue strengthens the psychological well-being of children.

Keywords: *psychological well-being, individual factors, educational factors, external factors, media education of life skills.*

1. PhD general psychology, Kermanshah branch, Islamic Azad University, Kermanshah, Iran

2. ***Corresponding author:** Assistant Professor, Psychology Department, Kermanshah Branch, Islamic Azad University, Kermanshah, Iran

Email: saeedeh_hosseini@iauksh.ac.ir

3. Associate Professor, Department of Psychology, Kermanshah Branch, Islamic Azad University, Kermanshah, Iran

4. Associate Professor, Department of Psychology, Kermanshah Branch, Islamic Azad University, Kermanshah, Iran